

هوشمندی ایرانیان در روایت سفرنامه‌نویسان

۱۵ مهر ۱۴۰۵ ساعت ۱۱:۳۲

سفرنامه‌نویسان اروپایی و شماری از پژوهشگران، ایرانیان را مردمانی برخوردار از هوشمندی و زیرکی دانسته‌اند و این ویژگی را به عوامل گوناگون، از شرایط اقلیمی و اجتماعی تا تحولات تاریخی، نسبت داده‌اند.

در بررسی تاریخ و فرهنگ هر جامعه، برداشت ناظران بیرونی نیز می‌تواند بخشی از تصویر آن جامعه را آشکار کند؛ به‌ویژه زمانی که این مشاهدات در دوره‌ای پرتحول و سرشار از دگرگونی‌های اجتماعی و سیاسی ثبت شده باشند. سفرنامه‌های اروپاییان درباره ایران، در کنار توصیف سرزمین و مردم، بازتابی از برداشت آنان از ویژگی‌های رفتاری و فرهنگی ایرانیان نیز به شمار می‌آید:

«نه‌تنها سفرنامه‌نویسان اروپایی، بلکه صاحب‌نظران و پژوهشگران بر این عقیده‌اند که ایرانیان از هوشمندی و زیرکی خاصی برخوردارند. گروهی علت آن را آریایی بودن آنها می‌دانند و گروه دیگر، آب‌وهوا و شرایط خاص زندگی، از جمله درگیری با انقلاب‌ها و وضعیت‌های پرپیچ‌وخم تاریخی را عامل آن می‌دانند. در میان آنها، کسانی چون فووریه، زیرکی ایرانیان را آمیخته با نوعی تزویر و نیرنگ می‌دانند. هرچه هست، هیچ سفرنامه‌نویسی در سفرنامه‌های مورد توجه این کتاب، ایرانیان را در همه زمینه‌ها کم‌هوش یا از نظر عقلی کمتر از خود ندانسته‌اند. این برداشت، در زمانی که از بدترین دوره‌های تاریخی ما محسوب می‌شود، مایه مباهات ایرانیان است؛ به‌خصوص که این فرضیه هنوز هم در کشورهای غربی به قوت خود باقی است و ایرانیان را از نظر ضریب هوشی، از کشورهای قابل توجه می‌دانند.»

منبع: مهین اویس، فرهنگ ایران در سفرنامه‌های اروپایی دور قاجار، شیراز، نوید شیراز، ۱۳۷۹، ص ۲۴۲

آدرس مطلب :

<https://www.cafetari.kh.com/news/۵۰۴۰۲/نویسان-سفرنامه-روایت-ایرانیان-هوشمند>